

סיכונים בענף המדגה

דף מידע מאת: יואב גרשון

רקע כללי:

במדינת ישראל מגדלים מידי שנה דגים בהיקפים של 16-19 אלף טון בבריכות דגים פתוחות, אשר רובן ככולן מרוכזות במגזר הקיבוצי. כמו כן ישנו גם גידול ומחקר הנעשה במאגרים, יחידות מתועשות ומכוני רבייה ואשר בהם עושים שימוש במים גיאותרמיים, מליחים ובכלובים בים הפתוח.

סיכונים אופייניים:

אנו מזהים 4 סוגי סיכונים אשר מאפיינים את הענף:

- I. **סביבת הבריכות** (חפירים, סוללות ["דמפרים"], גדות הבריכות, מעברים ותעלות ניקוז).
- II. **מערכות החשמל** (תאורה, מחוללי חימצון, לוחות לעבודה במכשירים וכלים ועוד).
- III. **ציוד** (כלים, מעליות, טרקטורים ועגלות, משאבות, כלים ידניים).
- IV. **בריאות העובדים** (רטיבות, לחות, שהייה במים, מחלות זואוונותיות).

סוללות העפר סביב בריכות הדגים גבוהות ותלולות, ואינן מהודקות דיין על מנת לאפשר מעבר בטוח עליהן, בחורף הופכות סוללות אלו לבוציות וחלקות ואכן קרו כבר אין ספור התהפכויות עם כלים וטרקטורים בעת העבודה עליהן. **תעלות הניקוז** מהוות אף הן גורם סיכון רב להתהפכויות וכן מקור לזיהום וגרימת מפגעים סביבתיים. מאגרי המים הם איגומי מיים ענקיים אשר אינם מגודרים וסגורים כבריכות שחיה, לרוב העבודה עליהם מבוצעת עם כלים נגררים כבדים מאד ואשר לא פעם גורמות להתהפכות הטרקטורים.

מערכות החשמל בבריכות בצירוף המים מהווים גורמי סיכון ודאיים ולא פעם ארעו תאונות קשות לעובדים אשר התחשמלו מטיפול במערכות אלו. אחת הדרכים להכנסת חמצן לבריכות היא דרך מערבלי חמצן ("חמצניות"), מניפות אלו המונעות ע"י מנועים חשמליים גדולים - רובצות בתוך הבריכה כאשר הן שקועות במים - צירוף זה הוא קטלני במידה ולא ננקטות ההגנות הנדרשות מבחינת הבידוד, ממסרי הפחת ותקינות הציוד.

כלי מסוכן נוסף הוא **המעלית להוצאת הדגים**. זהו כלי צר וגבוה מאד ואשר בשיא עבודתו מורם מסוע על גבי תורן הידראולי, הכלי עומד סמוך מאד לגדת הבריכה על גבי הסוללה ומורם עליו משא כבד. גם כאן פועלים צירוף של מנוע, חשמל, מים, משקל כבד, משאבות יניקה, סוללה צרה וגבוהה - כל אלו הם גורמי סיכון ודאיים לעובדים ולסביבתם.

נושא רב חשיבות הוא **בריאות העובדים**. העובדים חשופים במשך כל זמן עבודתם למים עומדים, רטיבות, לחות, אצות וטפילים שונים, פסולת דגים ולשלשת וכן לחומרי ההזנה לדגים ואשר מכילים ריכוז גבוה של זבל עופות וקמח עצמות. הסיכון העיקרי הוא דקירות מקשקשי ו/או סנפירי הדגים ואשר מכילים רעלים שונים וכן חשיפה לחיידקים אלימים, כדוגמת ה - **Vibrio** הנמצא על עור וקשקשי הדגים.

במדגה קיימות גם **להקות ציפורים** רבות והמהוות מטרד וגורם מסוכן לסביבה - כדוגמת השקנאים, הקורמורנים והחסידות. עופות אלו יוצרות רעש רב, לשלשת רבה וכן פוגעות באופן אנוש בדגה ובסביבת הבריכות.

דרכי ההימנעות:

כמו בכל עבודה, גם כאן יש לנקוט בפעולות הנדרשות על מנת להעניק לעובדים סביבת עבודה בטוחה.

- **ציוד מיגון אישי**, ביגוד מתאים ושימוש בסרבליים חסיני מים, מגפיים וכפפות עבות, כובע נגד קרינת השמש ובגדים יבשים להחלפה בין העבודות השונות.
- **מערכות החשמל** חייבות להיות תקינות ומוגנות כנגד חדירת מים ולחות, ממסרי פחת או שנאים להורדת מתח העבודה לרמה לא מסוכנת.
- יש לייצב ולחזק את **גדות הבריכות ואת סוללות העפר**, להקפיד על דרכי גישה תקינות ויבשות, יש לגדר את **תעלות הניקוז** ובריכות הריקון מפני כניסה אקראית של גורמים לא מורשים.
- יש להקפיד הקפדה יתרה על **נהיגת הטרקטורים** באזור המדגה ובעיקר על גדות הבריכות והסוללות ויש להתאים את גודל הטרקטור למשקל אשר הוא גורר.
- בעת העבודה **במעליות** יש לנקוט בכל הפעולות הנדרשות – לייצב את המעלית, לוודא כי קיימות ההגנות על החלקים הנעים וכי מערכת החשמל מוגנת ושלמה.
- בכל מקרה של **פגיעה ופציעה** מסנפירי הדגים יש לנקוט מייד בפעולות הנדרשות – שטיפה במים פושרים וסבון, חבישה עם משחה אנטיביוטית ופינוי למתקן רפואי מתאים.
- על העובדים לקיים שגרת בדיקות תקופתיות הכוללות בדיקות ריאה, בדיקות דם וכן תפקודי כבד – לשם מעקב מתמיד על בריאותם.
- יש לפזר באזור המדגה אמצעים לגירוש הציפורים ("תותחי גאז", רשתות, בלוני הפחדה ועוד).

**הקפדה על כללי הזהירות וסביבת עבודה בטוחה היא הערובה
לבריאותם ושלומם של העובדים בענף.**